

De grenzen van Gobineau

De grenzen van Gobineau

h. h. Giedeau

Schrijver: Henri Hubert Giedeau
Coverontwerp: Marijke Schouten
ISBN: 9789402187823
© h.h. Giedeau

Het enige dat hij door zijn paars opgezwollen ogen zag, was zijn eigen naakte, fragiele lichaam, besmeurd met bloedkorsten, roodbruine, vlekkerige brandwonden en andere littekens van lichamelijke foltering. In een felverlichte kamer die uitsluitend uit spiegels bestond, onderging hij een continue confrontatie met zijn eigen onvolmaaktheid, waarbij zijn enige gewaarwording de geestelijke marteling was die hem de komende tijd zou gaan kwellen, want er was geen enkele uitweg te bekennen, slechts de viervoudige weerkaatsing van wanhoop. Of het nu in gedachte was of dat de realiteit uit hem weg begon te vloeien, op de achtergrond hoorde hij het tikken van een klok. Hij kroop langzaam tegen een van de spiegelwanden en zette zijn handen tegen het harde, koude glas, terwijl de wijzers van de klok steeds harder begonnen te tikken, alsof een specht tegen zijn slaap roffelde. Radeloos zocht hij naar de herkomst van het geluid en vroeg zich af of hij dit al eerder had gehoord, maar een zinnig antwoord kwam niet in hem op. Het leek alsof zijn herinneringen diep weggestopt waren in zijn hersenen, waar hij slechts met een codewoord de deur naar zijn geheugen kon openen. Hij wist niet eens waar hij was of hoe lang hij hier al was. De donkerblauwe vlekken op zijn lichaam en de zwelling rondom zijn ogen leken niet van vandaag te zijn.

‘Ik wil eruit,’ schreeuwde hij, ‘Laat me gaan!’

Er kwam geen enkele reactie, alleen het eentonige, ritmische geluid van de tikkende wijzers van de klok. Met gebalde vuisten begon hij op het spiegelglas te slaan, in eerste instantie nog woedend, daarna machteloos. De pijn kon hem niet deren, waarschijnlijk had hij zijn hand allang gebroken. Het bloed dat tussen zijn knokkels druppelde was het teken dat hij nog leefde en zo lang er bloed uit zijn lichaam vloeide, zou hij proberen een uitweg te vinden. Een gevoel van waanzin liet hem uiteindelijk met zijn blote rechterschoen tegen het glas schoppen,

totdat ook zijn tenen de pijn niet meer aankonden. Hij begreep waarom hij niet meer op zijn benen kon staan, maar als een hulpeloos, geofferd lam op de koude grond lag. Elke poging om op zijn hakken van zijn voeten te steunen, werd onmiddellijk afgestraft door een helse pijn in zijn linkerenkel en linkerknie. Ze waren verbrijzeld.

‘LAAT ME GAAN!’ riep hij.

Hoe meer de pijn zijn intrede deed, hoe harder hij begon te schreeuwen en hij zette zijn nagels in zijn huid en begon te krabben. De pijn begon nu zelfs aangenaam te worden. Uiteindelijk zette hij zijn nagels ook in een van zijn wonden op zijn buik en scheurde langzaam de huid open, totdat er een plas van gele etter en bloed onder hem vandaan stroomde. Daarna verliet zijn bewustzijn het lichaam.

Bij zijn terugkeer op aarde, merkte hij dat hij zich in een slecht verlichte kamer bevond, vastgebonden aan een koude, metalen stoel en dat zijn ogen werden opengehouden door afgebroken houten stokjes die door de scherpe punten inmiddels door zijn huid waren doorgedrongen. Zijn lichaam was nog steeds ontdaan van kleding en op zijn hoofd droeg hij een zware, metalen hoed...in ieder geval, zo voelde het. Wat het precies was, kon hij niet zien, maar de draden, die aan de hoed waren bevestigd, verrieden dat het geen beschermd hoofddekseel was. De uiteindes van de draden waren gekoppeld aan een kleine machine, waar een onherkenbare, gemaskerde man, gehuld in zwarte kledij voorzichtig op een knop drukte. De machine begon een snerpend, gonzend geluid te produceren dat zich diep in de gehoorgang nestelde en daar het trommelvlies liet trillen alsof er op een inwendige gong werd geslagen. De man achter de machine droeg zichtbare gehoorbescherming...hij wist wat er te wachten stond.

‘Zolang je de waarheid niet spreekt, blijf je hier wegrotten’ zei de man met een zware, vervormde stem.

‘Welke waarheid?!’

De man in het zwart draaide subtiel aan een knop en bij elke minimale draai, schoot er een stroomstoot door de draden naar de stoel en de metalen kap.

‘Ben je een terrorist?’ vroeg de man, terwijl hij knop weer terugdraaide.

‘NEE!’

De hoeveelheid stroom werd nu weer langzaam opgevoerd en de spieren spanden zich samen. Hij voelde niet eens meer dat hij vastgebonden in een stoel zat en dat hij als een klein bang kind zijn urine liet stromen. Alleen het brandend gevoel, alsof duizenden naalden in zijn plasbuis prikte, maakte hem bewust van het aardse leven.

‘Ben je een terrorist?’ vroeg de man in het zwart.

De tanden klaptten hard op elkaar, toen er nog meer stroom door het lichaam joeg. Hij wilde ‘ja’ roepen, maar het lukte niet. Meer dan bijten kon hij niet. Hoe hard hij ook probeerde, de druk van de kaken werd steeds groter, totdat zijn tanden kraakte en uiteindelijk doormidden braken. Op dat moment verliet de stroom langzaam zijn lichaam.

‘JA, IK BEN EEN TERRORIST! IK BEN EEN TERRORIST!’ sliste hij, terwijl hij het bloed uitspuugde.

De man in het zwart draaide de knop helemaal terug naar nul.

‘Kijk, nu spreek je de waarheid,’ zei hij lachend.

Deel 1 Het einde van de vrijheid

‘Nog drie dagen...nog drie dagen...’

Verdronken in een uitgestorven wereld over groene heuvels onder een diepblauwe hemel, keek Remi met half dichtgeknepen ogen naar het felle, witte kunstlicht dat tegen de witte muren van de kamer weerkaatste en besepte dat de diepe, nasale stem zich daadwerkelijk in de kamer bevond. Als hij ergens een hekel aan had, was het de warme, witte, kale, steriele kamer, waarin hij over drie dagen precies twintig jaar opgesloten zat. Elk jaar leken diezelfde vier witte muren dichter op hem af te komen. Elke dag zag hij diezelfde felle kunstlichten die als laserstralen uit de muur schoten, hoorde hij diezelfde nasale stem en had hij hetzelfde beklemmende gevoel dat hij hier nooit weg zou komen.

‘Ben je niet zenuwachtig?’ vroeg de stem.

‘Nee, Robert. Hier wacht ik al mijn hele leven op,’ antwoordde Remi, ‘Denk maar niet dat ik die kans voorbij laat gaan. Dit zijn mijn laatste drie dagen in deze witte oven.’

‘Maar morgen is het examen! Als je niet slaagt, zit je hier nog minimaal een jaar.’

‘Ik ben goed voorbereid,’ zei Remi, terwijl hij vanachter zijn witte bureau naar de witte deur van de kamer bleef staren.

‘Ik heb nog tot de toegestane tijd aan de voorbereiding gewerkt en alle theorie uit mijn hoofd geleerd.’

‘Straks is er nog tijd,’ zei Remi.

Robert slaakte een zucht en schudde neerbuigend met zijn hoofd en hij keek naar het beeldscherm dat in zijn witte bureau bevestigd was.

‘Ik zou het niet erg vinden om hier nog een jaar te blijven,’ zei hij terwijl hij op het scherm tikte.

‘Je bent gek! Wil je niet weten wat zich buiten deze gevangenis bevindt?’ vroeg Remi. ‘Ik ben inmiddels vijftwintig jaar en ik heb niet eens de buitenkant van onze campus gezien.’

‘Waarom vergelijk je dit met een gevangenis? Je hebt nog nooit een echte gevangenis van binnen gezien.’

‘Dat klopt,’ zei Remi, ‘Maar de definitie van een gevangenis is dat het je vrijheid opslokt. In dat opzicht is dit gebouw niets anders. De wereld moet groter zijn dan dit, groter dan de stad.’

‘Groter dan de stad?’ vroeg Robert.

Remi stond op van de stoel en keek naar het kleine, rechthoekige scherm dat aan de muur bevestigd was. Zuchtend plofte hij zich op het onderste bed van het stapelbed. Zelfs dat was wit. Hij keek naar de tijd op het beeldscherm, dat zich op het midden van de muur bevond.

‘Nog tien minuten,’ zei Remi.

‘Remi, hoe kun je nou niet nerveus zijn?’

‘Omdat ik blij ben als ik hier weg ben. Waarom ben jij zo bang voor de buitenwereld? Eindelijk een andere omgeving.’

Robert schudde wederom op een afkeurende wijze zijn hoofd, zette het beeldscherm in het bureau uit en liep naar de deur.

‘Wat mij betreft mogen ze de deur al openen,’ zei hij, ‘Dan hoef ik niet naar die zinloze praatjes van jou te luisteren.’

‘En dan noem je dit geen gevangenis?’ lachte Remi.

Remi keek nog één keer in de spiegel van de witte kledingkast of zijn zwarte, zijden broek en zijn zwart, zijden hemd netjes eruit zagen en of zijn rode, zijden stropdas stevig om zijn nek was gedraaid, want binnen enkele minuten kon de deur van de kamer geopend worden en moest hij binnen vijftien minuten bij het voorlichtingscollege zijn. Elke minuut die studenten te laat waren, kostte hen strafpunten en strafpunten kostten privileges. Remi had zich er nooit druk om gemaakt. Nieuws kijken boeide hem niet, sporten was niet zijn ding en overbodige zoetigheid maakte hem in zijn ogen dom. Te veel suiker was slecht voor zijn concentratie. Het enige waar hij zijn privilegepunten aan besteedde, was het lezen van encyclopedieën, geschiedenisboeken over de stad en informatieve boeken over

communicatie. Urenlang kon hij lezen over één enkel onderwerp. Als het niet anders kon, elke student moest namelijk een uur per dag verplicht bewegen, ging hij met tegenzin een uurtje zwemmen of keek hij met minachting naar de krachtpaters in de sportschool, die er alles aan deden om er goed uit te zien. De enige spieren die Remi trinden, waren zijn hersenen.

Het centrale gebouw van de campus, waar de plenaire colleges werden gegeven, stak als de toren van Babel in de lucht. De meeste grote collegezalen bevonden zich op de eerste drie verdiepingen. Het indrukwekkende bouwwerk was in de ogen van Remi meer bedoeld als machtsvertoon om studenten zich klein en nederig te laten voelen. Hoog in de toren bevond zich de kamer van de primus magnificus, de hoogste rang binnen de universiteit. Tussen de bovenste verdieping en de collegezalen bevonden zich de werkkamers en soms ook woonruimtes van de episoren, de sport- en zwemzalen en de studeerruimtes. Remi noemde ze de isoleercellen. Ze waren nog witter en karakterlozer dan zijn slaapkamer en leken het woord sober prachtig te visualiseren. Meer dan een beeldscherm, een bureau en een bureaustoel was er niet te vinden. De muren waren eveneens wit, een poging tot een positieve, inspirerende sfeer creëren werd niet eens gedaan, ze boden slechts bescherming tegen de warme temperaturen. De zon leek elke dag feller te schijnen.

Bij het betreden van het gebouw, legde Remi zijn hand op de scanner, alvorens de glazen deuren opzij schoven. Bij iedere student was een kleine chip geïmplanteerd, waarin de persoonlijke gegevens werden opgeslagen. Bovendien werden op deze chip de studie- en strafpunten bijgehouden. Een robotachtige stem wenste Remi een leerzame dag en benadrukte dat regels niet geschonden mochten worden. Elke dag hoorde hij diezelfde robotstem hem weer verwelkomen. Robert knikte

zelfs als de stem hem op de regels wees, alsof het de machine iets kon schelen dat hij gehoorzaam was aan een computerstem.

‘Opschieten, de les begint,’ fluisterde Robert terwijl hij langs de scanner liep.

Remi stond in de witte, kale, reusachtige entreehal van het gebouw en keek rustig om zich heen en zag hoe de studenten, allen gehuld in hetzelfde zwarte uniform, zwijgend naar de collegezalen verdwenen als kleine zwarte spinnen die over een witte muur kropen. Als je betraapt werd op zinloos communiceren, kostte dat behoorlijk wat strafpunten. Remi herinnerde zich nog de woorden tijdens het eerste college over communicatie. Communicatie was misschien wel het machtigste wapen, waarover een levend wezen kon beschikken. Wapens maakten geen slachtoffers. Er was een mensenhand voor nodig om iemand te vermoorden en er was communicatie nodig om die persoon te manipuleren om een dergelijke daad te plegen. Een snuffe egoïsme en lust naar geld en macht maakte de mens het meest onvoorspelbare en gevaarlijkste wezen op aarde. Dat was de reden dat er zorgvuldig gesproken moest worden.

Robert en Remi baanden zich een weg naar de collegezaal op de tweede verdieping. Hoe harder Robert liep, hoe trager de passen van Remi werden. Op de deuren van de collegezalen bevonden zich eveneens scanners die controleerden of studenten daadwerkelijk in de les waren. De robotstem deelde wederom mede dat studenten zich strikt aan de regels moesten houden.

Eenmaal binnen zat de zaal al bijna vol. Wanneer de lichten doofden, kwam de episoor vanuit de zijdeuren naar het podium lopen en deed zijn verhaal. Vandaag begon het hoorcollege anders. Op het reusachtige glazen scherm, dat vooraan in de zaal aan de witte muur bevestigd was, verscheen een keurig geklede en goed uitziende jongeman, die met een grote glimlach een nieuwe chip in ontvangst nam van een episoor en zich voortaan officieel Optimaat mocht noemen. De episoor vertelde hoe uitzonderlijk goed de jongeman gestudeerd had en met

waardige cijfers afgestudeerd was. Zijn leven kon nu echt beginnen. De jongeman bedankte iedereen en zei in de camera dat hij een kans geboden kreeg, die niet voor iedereen was weggelegd. Alleen door het advies op te volgen van zijn episoren en hard werken, had hij dit bereikt. Nu ging hij zich inzetten voor de stad. Daarna wisselde de achtergrond van omgeving en stond hij handen te schudden met mensen in een driedelig zwart pak. Remi zag meteen dat het de Dixurio's waren. Zij waren de stadsbestuurders. Elke stadsbestuurder was verantwoordelijk voor een ministerie in de stad. De stralende witte tanden van de jongen op het filmpje begonnen Remi op zijn zenuwen te werken. Alsof iemand de hele dag een dergelijke vrolijke grimas kon trekken. Na het handen schudden werd de jongeman in zijn appartement gevolgd, waar hij wederom met een brede glimlach zijn rijkdom toonde, al was het slechts puur materiële egostreling in de ogen van Remi. Bij het voorstellen van zijn zwaar opgemaakte, blonde vrouw, die vooral onnozel uit haar ogen keek, werd de vrijpostige blik van de jongeman met de minuut arroganter. De medestudenten van Remi keken met ingehouden adem naar het succes van deze gewichtige, inhoudsloze modepop, die het perfecte leven leek te hebben.

‘Geloof je dit?’ fluisterde hij tegen Robert.

‘Ssst,’ zei Robert.

‘Wat een eikel,’ zei Remi, maar Robert deed net alsof hij hem niet hoorde.

Nadat de film was afgelopen klonk er een luid applaus door de zaal.

‘Dit staat jullie over drie dagen te wachten,’ riep een stem door de speakers. Remi schudde zijn hoofd en zag de meest bekrompen episoor die er rondliep op het podium voor het scherm staan.

‘Over drie dagen worden jullie de toekomst van deze stad!’ riep de episoor, ‘Jullie gaan hetzelfde leven tegemoet als deze jongeman, die zich nu minister van Nijverheid mag noemen.

Het enige dat jullie nog moeten doen is slagen voor het eindexamen.'

De rest van het college had Remi als een hersendode zombie naar de witte muur gestaard, waarbij zijn gedachten afdwaalden naar een groene, uitgestrekte vlakte, waar hij eenzaam door het gras liep. Waar hij dat beeld vandaan had, wist hij niet. Het leek alsof het er altijd al geweest was, alsof het al vanaf zijn geboorte in zijn hoofd zat. Eén ding wist hij zeker: hij was er nooit geweest.

‘Zie je dat meisje?’ zei Remi tegen Robert, terwijl ze door de kantine liepen op zoek naar een kleurloze tafel. Ook hier was wit de basiskleur van het decor. De muren waren wit, het meubilair was wit, zelfs de vloer was maagdelijk wit.

‘Je mag alleen praten als je aan een tafel zit,’ zei Robert.

Remi zuchtte en zweeg, totdat ze een tafel bemachtigd hadden. Robert liet zijn hand over de tafel gaan.

‘Eet smakelijk, Robert,’ zei een vrouwelijke computerstem.

‘Mag ik?’ vroeg Remi, ‘Of moet ik ook eerst het gespreksonderwerp laten goedkeuren?’

‘Waarom heb je zo veel moeite om regels na te leven?’ vroeg Robert.

Remi haalde zijn schouders op. ‘Daarom,’ zei hij, ‘Maar zie je dat meisje?’

‘Welk meisje?’ vroeg Robert terwijl hij met zijn vinger op het scherm in de tafel drukte.

‘Bij de broodjes. Met dat zwarte haar.’

‘Ja, hoezo?’

‘Wie is zij?’

‘Geen idee,’ zei Robert, ‘Wat wil je eten?’

‘Leeft zij hier?’ vroeg Remi.

‘Menu A of B?’

‘Ik denk het niet,’ ging Remi verder, ‘Ik heb haar nog nooit ergens zien rondlopen. Ik zie haar alleen hier in de kantine bij de broodjes. Vier dagen per week, maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag. Als ze hier niet leeft, waar komt ze vandaan?’ vroeg Remi, terwijl Robert op het kleine beeldscherm op menu A drukte.

‘Hoe weet je dat ze niet hier op de universiteit leeft? Misschien is ze jou nog nooit opgevallen?’ vroeg Robert. ‘Er lopen hier zo veel mensen rond.’

‘Na twintig jaar weet je dat heus wel. Elke dag zie ik dezelfde gezichten om mij heen. Maar waar komt zij vandaan? Ze staat bijna elke dag bij de broodjes, maar ze leeft hier niet, ze studeert hier niet...zij moet dus de mogelijkheid hebben om hier in en uit te kunnen.’

‘Waarom valt je dat nu pas op, Einstein’ zei Robert.

‘Omdat ik niet geloof dat we allemaal stadsbestuurder worden. Die hele smakeloze, platonische vertoning van vanmorgen was één grote schijnwerkelijkheid. Wil jij echt zo’n voorgeprogrammeerd leven? Dat is misschien nog erger dan deze gevangenis.’

Robert keek Remi zwijgend aan. Zijn pupillen werden steeds groter, alsof hij de woorden van Remi als scherpe messen op zich af zag komen. Remi wist niet of Robert bang of verbaasd keek.

‘Maak nu je keuze, anders druk ik op bestellen. We hebben niet de hele dag de tijd,’ reageerde Robert na een paar seconden.

‘Ik stelde een vraag,’ zei Remi.

‘Natuurlijk wil ik ook zo’n leven,’ zei Robert, ‘Noem dit niet steeds een gevangenis, je mag blij zijn dat je hier mag verkeren. Wie wil dit nou niet?’

‘Ik!’ riep Remi, ‘Ik wil leven zoals ik dat wil. Opstaan wanneer ik wil, gaan en staan waar ik wil.’

‘Ssst, straks horen ze je nog’.

‘Wie?’ vroeg Remi. ‘Wie hoort mij? Iedereen zit te praten, niemand luistert naar ons en jij bent bang dat ons iemand hoort. En al horen ze mij, denk je dat er iemand is, die er iets van zegt? Niemand kan hier voor zichzelf denken.’

Robert keek om zich heen.

‘Precies...het zit allemaal in je hoofd, net als dat mooie verhaaltje.’

Robert kon geen woord meer laten vallen.

‘Denk daar maar eens over na. Nu ga ik naar mijn kamer. Voorbereiden op het examen, zodat ik hier eindelijk weg kan. Vrijheid!’

‘Maar ik heb al op menu A geklikt,’ zei Robert.

Zonder te eten liep Remi weg. Onderweg keek hij het meisje bij de broodjes vluchtig aan.

Hardhandig zette Remi het beeldscherm in zijn kamer aan, zorgde dat hij ingelogd was in het huiswerksysteem, dat volgens hem de toepasselijke naam HORUS droeg en ging met gespreide benen en armen op bed liggen. Zijn studiepunten om te lezen waren op en hij kon zich geen enkel strafpunt meer veroorloven, anders kon hij van de kruimels in de kantine gaan leven. Langzaam sloot hij zijn ogen...binnen enkele minuten liep hij met het meisje van de broodjes over de groene velden de bergen in. Ze stonden op de top van een berg en keken uit over een naamloze stad in een wereld waar iedereen vrij was. Ze spreidden hun armen en lieten zich naar beneden vallen...halverwege zweefden ze over de stad, waar mensen, zonder op te kijken, doorliepen alsof het de normaalste zaak van de wereld was. Hoe dicht Remi bij de mensen kwam, hoe meer hij beseftte dat de mensen niet van vlees en bloed waren....het waren hologrammen. De hele stad was een hologram uit het verleden. De primus magnificus verscheen als een soort witte wolk aan de hemel en zei dat alles slechts een optelsom was van herinneringen, een hologram van een werkelijkheid die ooit bestaan had. Het omhulsel was er nog, maar de inhoud was leeg en onaantastbaar. De wereld was allang verdwenen...

‘Ga je zwemmen?’ vroeg die helse stem weer.

Remi opende zijn ogen.

‘Nee, Robert, ik ben bezig met mijn huiswerk.’

‘Maar je hoeft toch alleen je eindrapport in te leveren?’

‘Ik heb studiepunten nodig...’ zei Remi.

Robert keek naar het scherm en zag dat Remi al enige tijd ingelogd was in het huiswerksysteem.

‘Maar dat is fraude. Je kunt niet zomaar inloggen in het systeem en dan geen huiswerk maken,’ zei Robert.

‘Nou, kijk eens waar ik mee bezig ben, denk je dat ik al die studiepunten bij elkaar heb gespaard door me correct te

gedragen? Twintig jaar samen op één kamer en je kent me nog steeds niet.'

'Vind je het erg als ik even inlog?' vroeg Robert zonder in te gaan op de woorden die Remi sprak, 'Ik verwacht een bericht van mijn ouders.'

'Ga je gang,' zei Remi.

Robert pakte na het lezen van het bericht zijn zwemspullen uit de witte kast en liep zonder iets te zeggen weg. Remi deed nog een verwoede poging om terug te keren naar zijn droomwereld, maar hij kon de slaap niet meer vatten. Zuchtend stond hij op en liep naar richting het zwembad...van zwemmen werd je tenminste moe.

In het grote centrale gebouw, waar de zwembaden rond deze tijd van de dag meestal vol zaten, maakte Remi nog een kleine omweg via de kantine om een broodje te eten, want zijn maag knorde onderweg zo hard, dat zelfs medestudenten met een verbaasde blik naar zijn buik staarden en fluisterend tegen elkaar van hem weglieden, alsof hij een besmettelijke ziekte bij zich droeg. Het was Remi een grote zorg wat ze van hem vonden of hoe ze over hem dachten. Een knorrende maag betekende dat je weinig te eten kreeg, een direct gevolg van te veel strafpunten. Studenten die bekend stonden om hun hoge score aan strafpunten werden door de massa gemeden, iets dat voor Remi meer een verlichting was dan een last.

De kantine was nagenoeg leeg, slechts enkele studerende studenten, ver beneden zijn leeftijd, lieten hun ogen rusten op het draagbare scherm dat voor hen op de tafel lag. Dit apparaat bevatte alle leerstof die een student binnen een bepaalde periode moest beheersen. Remi kwam tot de conclusie dat intelligentie vooral door het vermogen om te onthouden werd bepaald, terwijl de cognitieve vaardigheden meer inhielden dan het opdreunen van begrippen. Verbanden leggen tussen de bestaande kennis in je hoofd en nieuwe verkregen kennis, was

volgens hem meer hersencapaciteit voor nodig dan het reproduceren van de meningen van anderen. Uiteraard ging deze theorie tegen de regels van de episoren in, die liever hun eigen opinie indoctrineerden. Remi kon ook niet geloven dat de universiteit van de buitenwereld werd afgeschermd vanwege de Baardmannen.

‘Kan ik je helpen?’

Remi schrok op uit zijn gedachten en realiseerde zich dat hij voor het meisje van de broodjes stond.

‘Ja, ik wil graag menu A,’ zei Remi.

‘Dat is alles?’ vroeg het meisje.

‘Nee,’ zei Remi, ‘Ik wilde eigenlijk iets persoonlijks vragen. Ik vroeg me af of jij hier ook studeerde. Vier dagen per week zie ik je hier bij de broodjes, maar ik ben je nog nooit tegengekomen in de colleges.’

‘Mijn taak is om broodjes te verkopen, ik verkoop geen sociale contacten en ook geen gebakken lucht,’ antwoordde ze.

‘Ik stelde een vraag.’

‘Maar je kreeg niet het antwoord dat je wilde, nog iets anders?’

‘Is het verboden om met mij te praten?’ vroeg Remi.

‘Kan ik je helpen?’ vroeg het meisje.

‘Menu A en een antwoord, graag.’

Het meisje toonde geen enkele emotie. Met een nietszeggende blik gaf ze Remi een broodje, een plastic beker met water en een appel en blies er zachtjes erover.

‘Dat is de gebakken lucht,’ zei ze.

Remi lachte, ‘Ik mag dus niet weten waar je vandaan komt?’

Het meisje keek nerveus om zich heen, keek naar Remi, keek weer om zich heen en probeerde onopvallend te knikken.

‘Dat klopt,’ fluisterde ze.

‘Van wie niet?’ fluisterde Remi.

Het meisje gaf geen antwoord meer.

‘Tot ziens,’ zei ze.

Remi glimlachte.

‘Ik weet een plek waar niemand ons zal zien,’ fluisterde hij. ‘Ik ga aan een tafeltje zitten. Als je geïnteresseerd bent om te praten, kom naar mijn tafeltje en maak je het schoon. Geen enkele camera zal dit opmerken als verdacht gedrag.’

Daarna betaalde Remi met zijn laatste studiepunten voor het eten, liep hij naar een tafeltje en staarde naar de lege open ruimte die voor hem lag. Binnen enkele minuten kwam het meisje zijn tafel schoonvegen. Remi vertrok geen spier. Toen het meisje een ander tafeltje ging schoonmaken, liep hij langs haar en fluisterde ‘herentoilet’. In een vlotte beweging liep hij naar de toiletten, zonder achterom te kijken, want het meisje had zijn woorden volledig genegeerd. De minuten tikten weg, toen hij zich in een van de hokjes op het herentoilet bevond. Aandachtig luisterde hij of het geluid van voetstappen te horen was. Zijn hart sloeg in zijn keel, toen daadwerkelijk voetstappen zijn deur naderde en er op de deur van het toilet werd geklopt.

‘Je bent er,’ zei hij en hij opende de deur.

‘Wilt u even meekomen,’ zei de man, gekleed in een zwart uniform. Hij had armen die dikker waren dan Remi’s bovenbenen en om hem aan te kijken, moest Remi zijn hoofd helemaal naar boven bewegen. Hij zag een emotioneel gezicht.

‘Waarheen?’ vroeg Remi.

‘U wordt beschuldigd van onnodig communiceren in de kantine. Het bewijs staat op beeld.’

‘Welke onnodige communicatie?’

‘Dat laat ik aan de strafcommissie over,’ zei de man, ‘Meekomen!’

Remi wist dat verzetten geen zin had...het meisje van de broodjes had hem verraden en nu leek zijn kans om hier weg te komen minimaal.

Zijn lijdensweg naar de strafcommissie werd onderbroken door een bekende stem die de naam van Remi riep. Remi draaide zich om en zag de treurige blik van zijn begeleidende episoor en tevens de primus magnificus, meestal afgekort tot magnificus,

van de universiteit. Hoewel hij nauwelijks nog colleges gaf en zich meer bemoeide van de dagelijkse gang van zaken, begeleidde hij een tiental studenten om in contact te blijven met, zoals hij het noemde, de toekomst van de stad.

‘Ik dacht dat je slimmer was,’ zei hij.

Remi liet zijn blik naar beneden vallen en schudde zijn hoofd.

‘Het spijt me meneer Arnault, ik accepteer de consequenties,’ zei hij.

Arnault keek hem met een strenge blik aan.

‘Meekomen,’ zei hij.

‘Deze jongeman wordt persoonlijk door mij afgeleverd bij het hoofd van de beveiliging om hem te laten ondervragen,’ zei de man in het zwarte uniform.

‘Ik neem het over,’ zei Arnault.

‘Bevel is bevel, ik lever hem persoonlijk...’

‘Volgens mij negeer je mijn bevel,’ zei Arnault, ‘Dat lijkt me niet verstandig, aangezien ik hier de magnificus ben.’

De man in het zwarte uniform zweeg en liep verder. Hij werd niet betaald om te denken, hij werd betaald om uit te voeren.

‘Denk maar niet dat je probleem nu minder groot is,’ zei Arnault tegen Remi, ‘Verre van!’

Zwijgend keek André Arnault met zijn felblauwe, doordringende ogen over zijn leesbril heen en zag hoe Remi met bewegende benen en wrijvende handen elke vorm van oogcontact vermeed. Arnault vouwde zijn handen in elkaar en liet zijn gladgeschoren kin erop rusten. Geduld was een vaardigheid, die hij al lang geleden geleerd had. Hij wist dat Remi elk moment zou bezwijken aan de innerlijke stem, die schreeuwde dat hij alles moest opbiechten. Welke vreemde houdingen Remi ook aannam, geluid produceerde hij niet.

‘Ik ga dit langer volhouden,’ zei Arnault.

De minuten streken voorbij, terwijl Remi elke vorm van wit in de kamer ontrafeld had en heil zocht in het luchtledige, hopen op een congruent verhaal, waarom hij contact zocht met het broodmeisje.

‘Kijk, als episoor is het mijn taak om je voor te bereiden op je taak als toekomstig stadsbestuurder of zelfs wel majordomus. Daarnaast is het mijn taak om je rebelse hormonen te temperen, zodat je straks geen impulsieve idioterie in je hoofd haalt, maar eerst nadenkt, alvorens je tot actie overgaat. Een goed burger en zeker een stadsbestuurder wordt gewaardeerd voor zijn kennis, intelligentie en denkvermogen, eigenschappen die de Peri’s niet hebben. Wij zijn degenen die ons en de dwaze Peri’s moeten beschermen tegen de Baardmannen. Als we onze dierlijke hersencellen laten denken en handelen, kunnen we net zo goed Baardmannen worden en de wereld laten ondergaan aan het recht van de sterkste. In deze wereld geldt het recht van de slimste...’

‘Hoe moet ik iets leren over de buitenwereld, als ik gevangen zit tussen de muren van deze institutie? Ik heb nog nooit een Baardman gezien of ontmoet...En Peri’s komen hier ook nooit. Ik zou een Peri niet eens herkennen als ik er een zou tegenkomen.’

‘Dat denk ik wel...dat is juist het probleem. Het is namelijk strikt verboden om te communiceren met Peri’s,’ zei Arnault.

Remi zweeg.

‘U bedoelt dat het meisje van de broodjes een Peri is?’

Arnault knikte.

‘Maar, hoe komt zij hier?’

‘Ook hier hebben we werkers nodig. Zij zijn niet in de wieg gelegd om te denken, maar om uit te voeren.’

‘Waarom wordt dat voor ons verzwegen?’ vroeg Remi.

‘Omdat het te gevaarlijk is. Een Peri met kwade bedoelingen zou de bron van ons bestaan kunnen aantasten. Ze wonen niet voor niets buiten het bereik van ons gehouden.’

‘Waar woont zij dan?’ vroeg Remi, ‘En wat gaat er nu met haar gebeuren?’

‘Zij heeft de hoofdregel overtreden en wordt per direct verbannen naar Belleville. Ze mag niet meer binnen het Optimatengebied werken,’ zei Arnault.

‘Belleville?’

‘Zo worden de noordelijke Periwijken officieel genoemd.’

‘Ik begrijp niet dat iemand uit de periklasse minderwaardig is. We hebben ze toch nodig.’

André Arnault lachte.

‘Je bent altijd al een eigenzinnige criticus geweest, maar die naïviteit moet je laten varen, wil je ooit de top bereiken. Ezels en paarden waren vroeger ook nodig, maar liet je ze het land besturen? Nee! Dat moet je aan onze klasse overlaten.’

Remi knikte.

‘U heeft gelijk,’ zei hij.

Arnault lachte wederom. ‘Kijk je leert snel. Niemand heeft baat bij bijdehante, eigenwijze, nieuwsgierige studenten.’

Remi legt zijn hand op het kleine scherm van het bureau.

‘Niet te veel strafpunten, anders kan ik niets meer eten.’

Arnault duwde de hand van het beeldscherm.

‘Ik wil je niet straffen. Bovendien geloof ik niet zo in het conditioneren van mensen.’

Arnault gaf Remi een knipoog.

‘Mag ik u nog één vraag stellen? Vandaag kreeg mijn kamergenoot Robert trouwens een bericht van zijn ouders. Ik weet dat mijn ouders zijn vermoord, maar het is mij nooit duidelijk geworden wat er nu precies gebeurd is. Hoe kwam het dat ze beiden zijn vermoord? Er is mij ook nooit uitgelegd welke rol mijn vader had in deze stad. Misschien hebben ze mij hier achtergelaten en zijn ze vertrokken.’

‘Ik zou je graag antwoord willen geven, maar ik heb geen idee. Hoewel ik je begeleider ben en iets van je achtergrond afweet, heb ik geen antwoorden voor je. Bovendien moet ik nog even iets doen. Succes morgen! Stel mij niet teleur! Je theorie is goed, maar overtuig de examencommissie ook. De manier waarop je iets brengt, is ook belangrijk.’

‘Ik weet wat mij te doen staat.’

In een geur van koffie en zweet stond Remi oog in oog met zijn examencommissie. De witte ruimte, die niet groter was dan vier bij vier, draaide door het gebrek aan frisse lucht als een helix voor zijn ogen. Hij hoorde André Arnault de namen van de andere commissieleden opnoemen. In een witte waas zag Remi vier oude mannen in pak hun hoofden knikken als gevolg van het horen van hun naam. Boileau -de minister van Communicatie, Charles Bradan -de majordomus en twee hooggeplaatste episooren bij wie hij slechts enkele colleges had gevolgd.

Het was voor het eerst dat hij de majordomus recht in de ogen kon kijken. Elke week was hij op het beeldscherm te zien waar hij de Optimaten informeerden over de huidige stand van zaken in de stad. In zijn boodschappen voelde Remi altijd een zekere ondertoon die erop gericht was om in vrede samen te leven. Hij wist niet of hij het zich verbeeldde of dat de majordomus daadwerkelijk een vriendelijke man was, maar elke keer kreeg hij weer sympathie voor hem.

‘Geachte leden van de examencommissie,’ zei Arnault, ‘Voor u staat Remi Sargon, nummer 606407, sector Communicatie. De probleemstelling van Remi luidt: hoe kun je, zonder een revolutie te veroorzaken, een groep mensen overtuigen een bepaalde maatregel van het stadsbestuur op te volgen? Je vijf minuten gaan nu in.’

André Arnault knikte naar Remi als teken dat hij van start kon gaan met zijn betoog.

‘Geachte leden van de examencommissie,’ begon Remi. Hij had de halve nacht gedacht hoe hij zijn probleemstelling ging verwoorden en hoe hij deze kortzichtige, machtsgeile kostuums de mond ging snoeren. Het was nog nooit een probleem geweest om goed voor de dag te komen als spreker bij discussies, maar de geringe kans om vandaag te zakken maakte hem nerveus.

Niet zozeer de mensen die tegenover hem zaten, maar het idee nog langer vast te zitten in deze steriele instelling, die van de binnenkant meer leek op een melkfles, maakte hem zenuwachtig en liet hem zelfs al stotteren bij het opnoemen van het welkomstwoord. In zijn ooghoek zag hij de majordomus streng toekijken. De dikke, grijze wenkbrauwen hingen als een gordijn voor zijn ogen. Remi bedacht zich snel dat hij zich niet mocht richten op één persoon, ook al waren die grote, zwarte wenkbrauwen zo nadrukkelijk aanwezig.

‘Gaat u verder,’ zei Bradan, de majordomus.

Remi realiseerde zich dat hij was stilgevallen.

‘Pardon,’ zei hij.

‘U begrijpt dat ik hier niet mijn tijd kom verspillen,’ zei de majordomus.

‘Excuses,’ zei Remi.

‘Geachte leden van de examencommissie,’ vervolgde hij, ‘hoe je zonder het gebruik van dwang een groep mensen kunt overtuigen van een bepaald standpunt, is mijn probleemstelling die ik u wil voorleggen. Ik zal hier een bondig en concreet antwoord op gaan geven. De eerste factor die men moet uitschakelen is het begrip eigen mening. Dit kan door middel van angst.’

De wenkbrauwen van de majordomus werden zo dik als de staart van een aangevallen kat en wierp een bedenkelijke blik richting André, die opzettelijk de andere kant uitkeek.

‘Als mensen het gevoel hebben om buiten de groep te vallen, zullen ze hun mening niet verkondigen. Wil een stadsbestuur angst inboezemen? Nee, dit leidt uiteindelijk tot onvrede en langzaam zullen die opstandige eenlingen zich verenigen tot een invloedrijke groep, die grote groepen mensen kunnen beïnvloeden via het zogenaamde sneeuwbal-effect. Het begint met een paar vlokken en naarmate de bal gaat rollen, wordt hij groter en groter, totdat de omvang zich vergroot en je van een heuse lawine kunt spreken. En we weten allemaal dat een lawine

niet te stoppen is en uiteindelijk alles en iedereen bedolven wordt onder een dik pak sneeuw.’

Een kleine glimlach verscheen op het gezicht van André, al had hij nog nooit in zijn leven sneeuw gezien.

‘Er is een betere oplossing...’.

Remi pauzeerde even en keek naar de leden van de examencommissie.

‘...mensen laten geloven dat ze een eigen mening hebben.’

De wenkbrauwen van Bradan werden weer normaal en zijn bedenkelijke blik veranderde in een aandachtige blik, alsof hij kreeg te horen hoe metaal in goud kon transformeren.

‘Dit werkt veel effectiever. Als mensen geloven dat ze de regel zelf verzonnen hebben, zullen ze hem ook naleven. Er werkt niets zo goed als mensen het gevoel geven dat ze iets gepresteerd hebben, dat ze iets betekenen in de wereld. Belonen werkt beter als straffen. Een schouderklopje werkt duizendmaal beter dan een corrigerende tik. Wanneer mensen oprecht geloven dat hun eigen bedachte maatregel de oplossing is voor een probleem, zullen ze daar ook honderd procent voor gaan. Geen druk, geen angst inboezemen, alles vanuit de intrinsieke motivatie van de mensen zelf. Beloon het ego en je zult zien dat er geen enkele revolutie zal uitbreken. Men wil het immers zelf.’

‘Een voorbeeld graag,’ zei Bradan.

‘Stel dat je de veiligheid van de stad wilt verhogen en daardoor de vrijheid van de mensen moet inperken. Als je zegt: ik neem jouw vrijheid af, omwille van de veiligheid zul je verzet krijgen. Je moet mensen zelf tot een conclusie en een oplossing laten komen op een maatschappelijk probleem. Stel het volk de vraag “Hoe kunnen we ons beter beveiligen tegen de dreiging van de terroristen?”. De een roept “iedereen uitvoerig controleren”, de ander roept “door middel van bodyscanners of angstmeters”. Zo vullen ze elkaar aan. Geef mensen een keuze, want hoe je het ook wendt of keert, keuzes zijn niet rationeel, ze zijn gericht op datgene wat betekenis geeft. Laat het volk denken dat zij de

macht hebben. Geef ze een meerkeuzevraag en zorg dat ze gestuurd worden naar het antwoord, door middel van hun eigen denkwijze.

Een tweede oplossing is het bewerken van taal. Taal heeft de mogelijkheid om een werkelijkheid te creëren. Een entiteit in de wereld wordt door taal werkelijkheid. Als we geen woorden hadden om iets negatiefs te beschrijven, zouden we ook niet negatief kunnen denken. Met andere woorden, het begrip vrijheid anders definiëren, betekent ook een andere beleving en dus ook een andere werkelijkheid. Waarom gelooft men in leugens? Omdat men geen andere werkelijkheid kent. De werkelijkheid is door middel van taal veranderd.'

'Dus moeten we leugens gaan verkondigen?' vroeg Bradan.

'Nee, ik zal het anders formuleren. Je moet zorgen dat mensen zelf de betekenis van de werkelijkheid veranderen. Als men nu leert dat vrijheid een bepaalde betekenis heeft, weten ze op den duur niet beter. Als ze het ook nog eens zelf veranderen, zal de implementatietijd aanzienlijk verkort worden. Wanneer vrijheid synoniem staat voor een maatschappij zonder dreiging van gevaar en men accepteert het inleveren van een stukje individualiteit, is de betekenis veranderd. Hetzelfde geldt oor het begrip oorlog. Voor de een is het aanvallen, voor de ander is het verdedigen. Er zijn twee werkelijkheden, waaruit je kan kiezen. Verdedigen tegen de Baardmannen klinkt minder dreigend dan de Baardmannen aanvallen.'

De primus magnificus keek Bradan, de majordomus, aan. Deze knikte als teken dat hij het goed vond.

'Ik wist dat je het in je had,' fluisterde André tegen Remi.

'In mijn rapport vindt u een concrete uitwerking van mijn idee,' zei Remi, 'en daarmee besluit ik mijn betoog.'

De leden van de examencommissie gaven een mild applaus.

'Je mag nu even de ruimte verlaten. Zodra wij de uitslag hebben, roepen wij je weer naar binnen.'

Remi verliet de ruimte. Het milde applaus stemde hem niet gerust. Misschien klaptten ze voor niemand uitbundig. Misschien was het slechts een zakelijke conventie en moest hij er niet te veel over nadenken.

Tien helse minuten gingen voorbij totdat eindelijk de deur open ging.

‘Kom binnen,’ zei Arnault, ‘Neem plaats.’

Remi ging voor de commissieleden zitten en voelde zijn hart in zijn keel kloppen.

‘Beste Remi,’ zei Bradan, ‘ik kan je melden dat je rapport is goedgekeurd en je betoog voldoende was om te slagen. Gefeliciteerd, je gaat een gouden toekomst tegemoet bij het ministerie van Communicatie.’

Remi voelde de spanning zijn lichaam verlaten.

‘Mijn dank is groot,’ zei Remi en hij gaf iedereen een hand, alvorens hij de ruimte verliet. Arnault liep met hem mee naar buiten.

‘Kom vanavond naar mijn kamer, er is iets dat je moet weten,’ zei hij.

Remi keek hem verbaasd aan.

‘Hoezo? Wat is er dan?’

‘Dat kan ik hier niet zeggen, tot straks. Gefeliciteerd, je hebt het verdiend.’

André Arnault deed daarna de deur dicht. Remi zag dat de volgende kandidaat om de hoek kwam lopen. Remi liep de andere kant op.

In een staat van ingetogen enthousiasme en een gevoel van opluchting, dat zijn jaren als student nu eindelijk passé waren, verliet Remi het grote, imposante gebouw om met gedramatiseerde en vooral geveinsde weemoed terug te keren naar zijn witte hel en te wachten op zijn beste vriend, die waarschijnlijk als een geslagen hond uit de strijd zou komen, puur vanwege zijn gemis aan charismatische communicatieve vaardigheden om de examencommissie te overtuigen van zijn visie. In gedachten probeerde Remi al standaardzinnen te formuleren om zijn medeleven te uiten, die voorzien waren van echte kameraadschap om vervolgens zijn goede nieuws te berde te brengen. Hij dacht terug aan twintig jaar vriendschap, want al sinds heugenis was Robert zijn kamergenoot. Waar die vriendschap op gebaseerd was, kon Remi niet achterhalen, want ze deelden ze geen enkele interesse en hun meningen lagen ver uiteen. Robert was een persoon, die zich nauwkeurig aan de strikte regels hield. Geen uitzonderingen. Regels waren er niet om te breken, regels waren er om orde te scheppen. Voor zijn begeleidend episoor was Robert de perfecte leerling. Je hoefde maar een regel te verzinnen en Robert hield zich er aan. Er waren maar weinig mensen die zulke waardering hadden voor droge, juridisch teksten, waarin stond wat je vooral niet mocht doen. Het was dan ook geen wonder dat Robert opgeleid werd tot medewerker van het ministerie van Justitie. Remi was ervan overtuigd dat Robert het kon schoppen tot rechter van de hoogste orde en hoopte het beste voor hem.

In de verte zag hij Robert al staan, maar zijn gezichtsuitdrukking en gemoedstoestand waren nog onleesbaar. 'Remi!' weerklonk de stem van Robert en hij liep naar hem toe. De opgewekte toon verried positief nieuws. 'Geslaagd?' riep Robert.

Remi stak zijn duim in de lucht en glimlachte. Nog voordat de woorden van vrijheid op zijn tong lagen, slikte hij ze weer in. Het was niet verstandig om de 'heersers', zoals Remi de bestuurders van de universiteit soms noemden, op de proef te stellen door mise-en-place lugubere woorden als vrijheid te schreeuwen.

'En jij?' riep Remi.

Robert stak twee duimen de lucht in.

'Hoe ging het?' vroeg Remi.

'Ik wist elke vraag te beantwoorden,' zei Robert.

'Dat begrijp ik, maar wat vroegen ze?'

'Ik kreeg een casus voorgelegd, waarbij ik moest oordelen of de persoon in kwestie terroristische bedoelingen had of niet en daarbij moest ik ook een passende straf uitspreken. Gezien de omstandigheden vond ik de man een gevaar voor de samenleving, maar slechts een vermoeden zou ongegrond zijn. Ik gaf als advies dat de man gemarteld moest worden, zodat de waarheid aan het licht zou komen. Als ik meteen mijn oordeel had gevelde, zou ik gezakt zijn. We zijn immers een weldenkend volk dat het vermogen heeft om objectief te kunnen oordelen, in tegenstelling tot Peri's of nog erger Baardmannen.'

'Want martelen is de oplossing?' vroeg Remi met een sarcastisch lachje.

'Dat zijn de regels,' zei Robert.

Om een zinloze discussie te vermijden begon Remi over een ander onderwerp.

'En nu?' vroeg Remi.

'Wat denk je, over een uur worden er publiekelijk Baardmannen en andere terroristen ter dood veroordeeld. Dat wil toch niemand missen!'

Remi knikte.

'Nee, stel je voor!'

Robert zat al een kwartier gespannen voor het scherm, toen eindelijk de eerste beelden verschenen van de Baardmannen. Remi lag op bed en concentreerde zich op de witte muren, die voor even interessanter waren dan de gebeurtenissen op het scherm. Het was niet de eerste keer dat hij dergelijke terechtstellingen live op het scherm voorbij had zien komen. Vanaf het zestiende levensjaar werden ze verplicht om de executies van Baardmannen te bekijken. Het was het enige vermaak dat op de schermen uitgezonden werd.

In een uitverkocht stadion, dat de 'Hippodroom' werd genoemd, zag Robert de Baardmannen de arena betreden. Uitbundig schreeuwde hij dat ze dood moesten. Remi verbaasde zich erover dat Robert toch nog ergens enthousiast van werd. 'Het is elke keer hetzelfde,' zei Remi.

'Ssst,' zei Robert, 'Ik wil horen wat ze gedaan hebben.'

Terwijl de foto's van de Baardmannen op het scherm getoond werden, gaf een diepe mannenstem achtergrondinformatie.

Remi sloot zijn ogen en probeerde de hele terechtstelling te vergeten. Door het geschreeuw van de gemartelden en het gekraak van botten en schedels kon hij maar moeilijk op andere gedachten komen. Hij maakte zich liever druk om de nieuwe dag, die voor hem een nieuw leven zou betekenen en waar hij zijn partner voor het leven zou ontmoeten.

Na een uur vertier en vermaak, zag Remi de stralende ogen van Robert, alsof zijn diepste wens in vervulling was gegaan, terwijl er net meer dan vijf mensen op brute wijze werden afgeslacht om de Optimaten te voorzien in hun affectie van wreedheid, misantropie en angst. Remi ontdekte al snel dat angst een basis was om de dierlijke instincten van de achterste hersenen te beïnvloeden, ook al was die angst gebaseerd op ontbrekende evidentie dat er daadwerkelijk gevaar dreigde. Voor hem was het gevaar van Baardmannen en terroristen slechts een formaliteit, waar hij nog nooit direct aan was blootgesteld. Hij vroeg zich af,